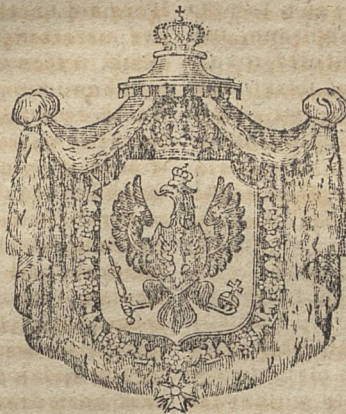

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNANSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornej W. Dekera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

Nr 197. — W Piątek dnia 24. Sierpnia 1832.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 20. Sierpnia.

N. Król raczył dotychczasowego Dyrektora Gimnazjum Gdańskiego, Professora Schaub, mianować Radcą szkolnym przy Radzie prowincjonalnej szkolnej i Regencyi w Królewcu.

J. K. M. Xiążę Wilhelm (syn N. Pana), wrócił tutaj z Petersburga.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy, dnia 18. Sierpnia.

Ogłoszenie w Królestwie Polskiem. — Zarządzając wszelkim nieporozumieniem, jakieby wyniknąć mogły przez niewłaściwe pociąganie do Sądów cywilnych Królestwa Polskiego osób wojskowych wyższych i niższych stopni, należących do armii Jego Cesarско-Królewskiej Mości, tu w kraju konsystującej, ogłaszamy następujące przepisy względem wroczenia pozwów osobom wojskowym wyż wymienionym:

1. Ponieważ według praw rossyjskich wojskowi niższych stopni nie mogą być przez pozwy pociągani do sądowej odpowiedzialności,

a zatem wojskowi tego stopnia służący w pułkach, artyleryjskich rotach i innych komendach, unteroficerowie i żołnierze wojsk Jego Cesarско-Królewskiej Mości, i ci, którzy z byłego wojska polskiego w służbę rossyjską wędą, przez mieszkańców Królestwa niemają być pozywani, gdyż wojskowi ci od swych miejsc oddalać się nie mogą; ale w mniej znacznych przestępstwach uskarżać się na nich należy przed najbliższymi ich Komendantami, którzy natychmiast obowiązani są wejść w rozpoznanie podanego zaskarżenia i wyznaczyć pokrzywdzonym satysfakcyę. Gdyby zaś wspomnieni wojskowi dopuścili się osobistych pokrzywdzeń, lub ważniejszych przewinień, takich, któreby wymagały śledztwa policyjnego, natenczas zaskarżani być mają w miastach wojewódzkich przed Prezydentami, w obwodach zaś przed Burmistrzami, lub Kommissarzami Obwodowymi, którzy rozpoznawszy takowe zaskarżenie, zniósą się z naczelnikami komend, pod którymi obwinieni zostają, a po wyprowadzeniu wspólnie z cywilnym Delegowanym śledztwa, sprawa odesłana być ma do rozpoznania zwierzchności wojskowej, od której zależy wydanie decyzyi na obwinionych, i wymierzenie pokrzywdzonym prawnej satysfakcji.

2. Na Sztabs- i Ober-oficerów służących w pułkach, artyleryjskich rotach i innych ko-

mentach, w składzie korpusów znajdujących się, Audytorów, lekarzy i księży tym samym porządkiem jak w punkcie 1. przepisano, mają być prośby podawane, jak również rozpoznawanie, decydowanie i zadość uczynienie takowych, wyjąwszy co do księży, względem których z właściwym przełożonym duchownym znieść się potrzeba.

3. Na te zaś osoby, które do składu pułków i rot artyleryjskich nie należą, a służą w sztabach i administracji, skarżyć się należy przed najbliższymi ich przełożonymi.

4. Na wojskowych w miastach lub obwodach w różnych zleceniach czasowo z pułków lub właściwych komend wykomenderowanych, zażalenia podawane być mają do Komendantów miejscowych, albo do wojennych Naczelników, jak dogodniej będzie, nakoniec:

5. Jeżeli wyniknie zdarzenie, że mieszkańcy zmuszeni będą skarżyć się na wojskowych wyższego stopnia, wtedy pułkowych Komendantów zaskarżać należy przed Generalni brzdądami dowodzącymi, tych zaś przed dywizyjnymi Naczelnikami i wyżej podług Instancji.

Względem zaś porządku wręczenia pozwów i wezwań od władz sądowych cywilnych, wojskowym wyższych i niższych stopni, takowy porządek według istniejących w tym kraju urzędów powinien pozostać w swej mocy, w zdarzeniu, jeżeli z kim z wymienionych stopni zachodzić będzie proces o ruchomy i nieruchomy majątek, sprawy z wexłów i długów na piśmie zaręczone, o umowy i różnego rodzaju zobowiązania, które według prawa powinny być przyjęte do rozpoznania miejscowych Sądów. Natenczas takowe pozwy i wezwania przesłane być powinny do bliższych zwierzchników, do których należeć będzie niezwłoczne przesłanie takowych osobom, których się dotyczą, celem stawienia się przed Sądem bądź osobiście bądź przez pełnomocnika.

W Warszawie, d. 19. (31.) Lipca 1832. r.
(podp.) Naczelnie dowodzący czynną armią
Generał-Feldmarszałek, Namiestnik
Królestwa Polskiego Xiążę Warszawski,
Hrabia Paszkiewicz-Erywański.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 11. Sierpnia.

Sąd Królewski w Aix zawyrokował, że arestowanie passażerów na pokładzie okrętu „Carlo Alberto” wbrew się sprzeciwia prawom narodów, że okręt potrzebą zagniony przybił do lądu pod La Ciotat, że więc wzięcie w niewolę osady wyrowniwa zgwałceniu bandery sardyńskiej; powinni więc następnie PP. Saint

Priest, Bourmont (syn), Selle, Kergorlay, i Paína Lebecchu natychmiast być na wolność wypuszczeni, i do państwa Sardyńskiego odesłani. Równocześnie jednak oświadcza sąd wspomniany, że te 5 osób należały do spisku uknutego przeciw bezpieczeństwu Francji; wydano więc rozkaz aresztowania onych, skoby się jeszcze raz dały zdybać w obrębie państwa Francuzkiego.

Przed kilku dniami wybuchły rozruchy w Fontainebleau z przyczyny następującej. Tancerz na linie, imieniem Faugerot otrzymał od magistratury tamecznej pozwolenie dawać przedstawień, pod tym wszelako warunkiem, aby dziesiątą część dochodu przeznaczył dla ubogich miasta. Publiczność zgromadziła się na placu, liny były napięte, ale Pana Faugerot nigdzie widać nie było. Policja albowiem kazała go aresztować, ponieważ się wzbraiał wypłacić część pieniędzy zebranych na korzyść ubogich. Pospólstwo, dowiedziawszy się o tém, domagało się uwolnienia artysty, ale policja z taką postąpiła sprężystością, że miasto wypuścić z aresztu wiarołomnego, owszem wszystkich hałasników w więzieniu osadziła.

W Bordeaux wydarzył się 3. przypadek choleryczny.

Wczoraj umarło tu z cholery osób 16., o 10 mniej, niż d. 9.

Z dnia 12. Sierpnia.

Monitor dzisiejszy zamieścił w całości protokół względem zawarcia ślubu cywilnego między Xiężniczką Ludowiką i Królem Leopoldem, jako też dokładne opisanie kościelnego ślubu, w którym następujące czytamy sprostowania wiadomości wczoraj i onegdaj podawanych: Świadcami dla Xiężniczki byli Parowie Markiz Barbe-Marbois, Hr. Portalis, Xiążęta Bassano i Choiseul, i Deputowani Bérenger, Dupin, Delessert i Gérard; nieprzeczytał też P. Dupin, (jak to Dziennik Sporów mylnie donosił), kontraktu przedślubnego, którego ratyfikacja już przed wyjazdem Króla z Brukseli wymienioną została.

Posłowie Cesarsko-Austryacki i Królewsko-Pruski wyjechali dzisiaj stąd do Compiègne. Pan Dupin (starszy) stamtąd już do stolicy wrócił. W Ministerjum spraw zewnętrznych stanął wczoraj goniec, który też dla kilku obcych Posłów ważne przywiózł depesze.

Prefekt Korsyki, Pan Jourdan, otrzymał krzyż kawalerski legii honorowej.

Pan Arago, członek akademii nauk i Izby Deputowanych, pojechał do Perpignan; zaś Pan Guizot wracający z podróży do Niemiec przedsięwziętą przejeżdżał przez Strasburg.

Wedle depeszy telegraficznej z Bordeaux z d. 10. m. b. wydarzyły się tam nanowo 4 przy-

padki choleryczne; ogółem było tam aż do d. wymienionego osób na cholere zapadłych 8, z których 6 już umarło.

Hr. Leon, syn nieprawy Napoleona, który się w najnowszych czasach wstawił przez swój pojedynek z byłym oficerem angielskim, Panem Hesse, udaje się stąd przez Mannheim do Rzymu do rodziny Bonapartów.

Od dnia onegdajszego na wczorajszy umarło tu na cholere osób 26.

Konstytucjonista donosi, że ślub Xieźniczki Ludowiki z Krolew Leopoldem dla tego się w Compiègne odprawił, a nie w Paryżu, ponieważ Arcybiskup tutejszy odwołując się do pewnych kanonicznych przepisów względem związków małżeńskich między różnowercami, nie chciał ślubu tego odprawić w tutejszym katedralnym i Arcybiskupim kościele.

Temps pisze, że przy sposobności zaślubin Xieźniczki Ludowiki nanowo dużo mówią o udzieleniu amnestyi za wykroczenia polityczne, co już było zapowiedziane na uroczystość tegoroczną dni Lipcowych.

Z dnia 13. Sierpnia.

Trzy ważne fortece nad granicą Grenoble, Lille i Metz, otrzymały nowych Komendantów. Komendantem teraz do Metz wysłanym jest znajomy Napolconista, Pułkownik de Rossi, którego przed miesiącem z urzędu złożono.

Dziennik Sporów donosi, że wojsko konstytucyjne w Portugalii dopiero po powrocie Markiza Palmela działania swoje nanowo rozpocznie. Listy z Bilbao głoszą, że się General Santa Martha w Penafiel połączył z Generałem Povaos. Minister wojny, o którym rozgłaszało, że miał przejść na stronę Dom Pedra, został wiernym Dom Miguelowi; podpisywał przynajmniej jeszcze dn. 28. Lipca ustawy rządowe.

Gazety nasze dzisiejsze zawierają wiadomości z angielskiego Globe and Traveller, głoszące, że około 6000 milicyi z okolic miasta Porto przeszło na stronę Dom Pedra.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 10. Sierpnia.

Słychać, że Xieźniczka Wiktorya zwiedziła stady.

General-Porucznik Sir Charles Bruce upadłszy wczoraj na ulicy wznak na ziemię, na miejscu zmarł.

Pan Gye, właściciel tutejszego Vauxhall, ofiarował Panu Paganiniemu za 2 wieczory 300 gwineów; niechce on wszelako wystąpić za tak niską sumę i żąda 500 gwin. (3500 Tal.) Gazety stolicy donoszą, że Paganini był postanowił pójść do Ameryki. Dowiedziawszy się jednak, że podróż takowa

zajmowałaby najmniej 5 tygodni, zaniechał zamiaru swego, oświadczając, że ponieważ mu każdy dzień 100 gwineów czystego przynosi dochodu, ofiara takowej podróży byłaby zawiadką.

Obecność Barona Fagel, dawniejszego Posła Niderlandzkiego przy dworze tutejszym, niema żadnej styczności z sprawami politycznymi. — Pan Dedel, dawniej Sekretarz legacji, a obecnie sprawujący interesa Holandyi, zostanie u nas i nadal.

W Holbeach i Freeston wydarzyły się groźne rozruchy, gdyż robotnicy angielscy na wszystkich powstają dzierżawców, co Irlandczyków do służby swęj przyjmują. Trzeba było ku przytłumieniu rokoszu użyć siły zbrojnej, a tak kilkunastu zniechęconych życiem to przypłaciło.

Nadeszłe z Kantonu gazety sięgają do dn. 17. Lutego i przyniosły wiadomość, że Wice-Król prowincyi Kiang, z powodu okazanego deficytu w powierzonym mu skarbie, odebrał sobie życie przez połknięcie liści złotych, i dwóch Mandarynów sąsiedzkich obwodach poszło za jego przykładem, gdy w okolicy powstały zaburzenia.

~~~~~

Rozmaite wiadomości.

W jednej z wiosek koło Wenecyi powiła niedawno kobieta sześć zdrowych chłopców. Z tych czterech umarło w pierwszych dniach czternastu, dwaj zaś żyją dotąd i są zdrowi.

Zwyczaj szczególniejszy palenia tytoniu wprowadzony został do Europy przez Ferdynanda de Toledo około r. 1559., który tytuń przywiózł do Hiszpanii i Portugalii. Rozszerzenie tego zwyczaju nietylko w tych obu krajach, ale w całej Europie opór znalazło. Xięża, lekarze, Xiążęta, byli najznakomitszymi przeciwnikami tytoniu. Sultan Amurat IV. ogłosił r. 1700. wszystkich poddanych swoich, palących tytuń, za zdrajców przeciw osobie swojej, przeciw prawom i religii. W Rosyi palenie tytoniu czas długi także surowo było zakazane. W niektórych częściach Szwajcaryi palący tytuń ścigani byli jak najwięksi zbrodniarze, i jeszcze r. 1661. ustawy policyjne Berna występki ten z cudzołóstwem równały. Jakób I., Salomon Anglii, sam pisał przeciw temu zwyczajowi. R. 1603. wydał swoją sławną bullę na tytuń. W niej tytuń nazywa szkodliwym na oczy, nos, mózg i płuca. Powiada oraz między innemi, że gdyby mu przyszło dyabła zaprosić na obiad, toby mu trzy potrawy zastawił:

1) Wieprzowinę, 2) sztokfisz z sosem i 3) fajkę tytoniu na strawność.

W Berlinie, na teatrze marynetek, dawano „Niemę z Portici.“ Nic w niej nieopuszczono, tylko — muzykę. (R. Lw.)

OBWIESZCZENIE.

Polowanie na obszarach Swarzędza, Nowejwsi, Zielenca, Jasinia, Garbow i Zalasewa pod Poznaniem, wypuszczone być ma drogą licytacji na 3 lub 6 lat, w całości lub częściowo, podług życzenia licytantów.

Wyznaczwszy na ten koniec termin licytacyjny na

dzień 31. bież. m.,
przed Sekretarzem R. gencyi Żochowskim, w Izbie naszej posiedzeń, wzywamy chęć dzierzawienia mających, aby się w terminie tym stawili.

Poznań, dnia 17. Sierpnia 1832.

Królewska Regencya,
wydział dochodów stałych, dóbr i lasów
rządowych.

OBWIESZCZENIE.

Miejsca do zastawienia budów przeznaczone, przed lazaretem miejskim na Nowym rynku znajdujące się,

dnia 18. Października r. b.
przed południem, w biurze Sekretaryatu na Ratuszu tutejszym, więcej ofiarującemu na trzy lata, a to od 1go Stycznia 1833. r. aż do ostatniego Grudnia 1835. r. w dzierzawę wypuszczone być mają.

Warunki dotyczące się téjże licytacji codziennie w naszej Registraturze przejrzane być mogą.

Wzywamy przeto osoby chęć zadzierżawienia mające, ażeby na termin przeznaczony, przybyli, i zarazem w kaucyą 10 Talarów się opatrzyli.

Poznań, dnia 10. Sierpnia 1832.

Dyrekcya Kasy Ubogich.

OBWIESZCZENIE.

Sukcessorowie zmarłego w Wysocku powiecie Odalanowskim dnia 10. Stycznia r. b. niedgdy Józefa Skorzewskiego, pozostałością po tymże podzielić się chcą. Wzywają się przeto wszyscy niewiadomi wierzyciele spadkowi, aby w przeciągu trzech miesięcy pretensye swoje do masy zameldowali. Niezgłaszający się wierzyciele po nastąpionym podziale każdego tylko w szczególności sukcessora, w miarę części jego, trzymać się mogą.

Krotoszyn, dnia 25. Lipca 1832.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

Na folwarku Kolnicach, w majątności Nowomiejskiej n/ W. powiecie Pleszewskim, budowlą owczarni najmniej żądającemu wypuszczoną będzie. Tym końcem wyznaczyłem powtórny termin na dzień 6. Września r. b. zrana o godzinie 10tej w Kolnicach. Mających chęć podjęcia się budowlu zapraszam.

Broniszewice, d. 27. Lipca 1832.

Radzca Ziemstwa.

Na mocy polecenia Dyrekcyi Prowincyalnej Ziemstwa, zostanie tegoroczne polowanie w Radlińskich borach powiecie Pleszewskim publicznie najwięcej ofiarującemu wypuszczone. Tym końcem wyznaczyłem termin na dzień 11. Września r. b. zrana o 10tej godzinie w Tarcach, na który amatorów polowania niniejszemu wzywam.

Broniszewice, d. 12. Sierpnia 1832.

Radzca Ziemstwa.

OBWIESZCZENIE.

Niżej podpisany robi następujące maszyny:

- 1) maszynę do młocenia, która dziennie 30 kóp snopów zboża wymłaca czysto,
- 2) podobną maszynę, 6 do 10 kóp snopów dziennie wymłacającą, która przez konie, wiatr lub wodę ruch odbiera i słomy nieuszkadza,
- 3) maszynę do rżnięcia sieczki, która dowolnie kołmi lub wodą w ruch się wprawia,
- 4) podobną, która tylko ręką się kieruje,
- 5) maszynę do wiania zboża, która godzinnie berliński winspel czyści.

i uprasza o łaskawe polecenia, do tego najuniżej jest też gotów maszynę ad 1ma w modelu okazać.

Pobiedziska, dnia 23. Sierpnia 1832.

F a l z,

mieszkający u oberzysty Pinkus.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierow i pieniędzy.

Dnia 21. Sierpnia 1832.	Papiera- mi	Gotowi- zną
Oblig. długu państwa . . .	94 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$
Oblig. bankowe aż do włączenie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zasta- wne	97 $\frac{1}{2}$	97 $\frac{1}{2}$
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	100	—
Wschodnio-Pruskie	—	99 $\frac{1}{2}$
Szląskie	106 $\frac{1}{2}$	—

Poznań, dnia 23. Sierpnia 1832.

Papier. mi. Gotowizną. Od sta.
Kurs obligów m. Poznania. 95 — 4.